

Rozmowa z Joanną Berdzik, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej

Agnieszka Pietryka: Pani Minister, proszę przyjąć serdeczne gratulacje w związku z objęciem nowego stanowiska. Czy dla Pani jest to awans, czy kolejne wyzwanie w pracy na rzecz ucznia, nauczyciela, szkoły?

Joanna Berdzik: Dziękuję bardzo.

Przyjęcie stanowiska podsekretarza stanu w MEN to oczywiście też awans, ale przede wszystkim jest to jednak wyzwanie w pracy na rzecz edukacji. Kolejne.

AP: Jako Dyrektor Ośrodka Rozwoju Edukacji dbała Pani, aby „Trendy” były dla nauczycieli ważnym źródłem informacji o zmianach w edukacji. Dlaczego uważa Pani, że takie czasopismo jest potrzebne?

JB: Bardzo ważne wydaje mi się stworzenie miejsca, w którym każdy będzie mógł dowiedzieć się o sprawach najważniejszych dla edukacji, pisma dostępnego dla każdego i ukazującego różne punkty widzenia. ORE, będący centralną instytucją, powinien być takim źródłem informacji i – co najważniejsze – ma ogromny potencjał, umożliwiający wykonanie tego trudnego zadania.

AP: Wiodącym tematem bieżącego numeru „Trendów” jest *Małe dziecko w szkole*. Co według Pani przemawia za włączeniem dzieci 6-letnich do systemu szkolnego?

JB: Edukacja wczesnoszkolna jest kolejnym ważnym etapem w życiu dziecka. Ma stopniowo i umiejętnie przeprowadzić dzieci z kształcenia całościowego do nauczania przedmiotowego w następnych latach nauczania szkolnego. Jednak trzeba pamiętać, że pierwsza klasa to stawianie pierwszych kroków w nauce. Nikt nie oczekuje od dzieci biegłości w czytaniu, pisaniu czy liczeniu.

A dlaczego sześciolatki powinny rozpocząć edukację szkolną?

Zgodnie z hasłem naszego konkursu dla rodziców: Sześciolatnie dziecko zarówno w szkole, jak i w przedszkolu pozostaje tym samym dzieckiem, ale w szkole ma szansę pójść o krok dalej...

Powinniśmy, jako społeczeństwo, dać szansę dzieciom młodszym na uczestniczenie w edukacji szkolnej, stawiać przed nimi wyzwania

właściwe dla poziomu ich rozwoju. Wyzwania, na które od dawna odpowiadają dzieci innych krajów, a nasze są już na to gotowe.

Stworzyliśmy warunki do przeprowadzenia tej zmiany – w programach nauczania teraz jeszcze więcej czasu przeznaczają się na zajęcia, których celem jest rozwijanie samodzielności, umiejętności porozumiewania się, twórczego, kreatywnego myślenia. Już od pierwszej klasy dzieci rozpoczynają naukę języka obcego, uczą się także właściwego wykorzystywania komputera i internetu. Szkoła gwarantuje dostęp do różnych źródeł informacji i możliwości korzystania z nich, co ułatwia nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozumienia świata.

AP: Kto i w jaki sposób wspomaga nauczycieli i szkoły w realizacji tego nowego zadania?

JB: Trzeba pamiętać przede wszystkim, że szkoła sama diagnozuje swoje potrzeby w zakresie oczekiwanego wsparcia i ma możliwość przeznaczania na swoje doskonalenie określonych sum z własnego budżetu – tak to robiłam przez lata, gdy byłam dyrektorem. Jeśli

Joanna Berdzik – podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej

▶ *nauczyciele klas I–III potrzebują wzmocnienia swoich kompetencji, dyrektor szkoły powinien im to umożliwić.*

Po pomoc można zgłaszać się m.in. do placówek doskonalenia nauczycieli.

Jest bardzo ważne, żeby to zewnętrzne wsparcie szkół realizowało politykę oświatową państwa, było udzielane zgodnie z rzeczywistymi potrzebami szkół i było prowadzone w sposób optymalny dla osiągnięcia właściwego celu.

Chcemy też pomagać instytucjom powołanym w celu udzielania wsparcia szkołom. Przecież to właśnie Ośrodek Rozwoju Edukacji rozpoczął realizację programu „Nowa rola placówek doskonalenia” w ramach którego będzie przez półtora roku współpracował z kilkudziesięcioma placówkami doskonalenia w kraju i pomagał im w realizacji ich zadań.

Za chwilę rozpocznie się – także w ORE – wdrożenie dużego projektu „Bezpośrednie wsparcie systemu doskonalenia nauczycieli”, w ramach którego instytucje powołane przez powiaty będą bezpośrednio wspierać w rozwoju szkoły i placówki.

Uruchomiliśmy także programy rządowe i wykorzystujemy środki EFS na lepsze przygotowanie szkół do przyjęcia młodszych dzieci. Od 2009 roku realizowany jest pro-

gram rządowy „Radosna szkoła”. Celem programu jest pomoc finansowa dla organów prowadzących szkoły podstawowe w tworzeniu odpowiednich warunków realizowania podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, a także w przygotowaniu szkół do rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci sześciolatnie. W ramach programu organy prowadzące szkoły podstawowe otrzymają wsparcie finansowe na pomoce dydaktyczne do miejsc zabaw w szkole oraz urządzenie szkolnego placu zabaw.

Na przygotowanie szkół i nauczycieli do pracy z młodszym uczniem przeznaczono również środki w ramach projektu systemowego „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I–III szkół podstawowych”, który jest realizowany w latach 2010–2015. Celem tego projektu jest wsparcie wszystkich szkół podstawowych w procesie indywidualizacji nauczania i wychowania uczniów klas I–III. Otrzymane w ramach projektu środki finansowe mogą być przeznaczone na doposażenie bazy dydaktycznej oraz na organizację dodatkowych zajęć rozwijających i usprawniających, w tym np. zajęć logopedycznych, socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych. W okresie od marca 2010 do grudnia 2011 roku realizowany był projekt systemowy „Podniesienie efektywności kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”. W ramach projektu

kadra pedagogiczna i zarządzająca przedszkoli, szkół i placówek została przygotowana do organizowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej jak najbliżej ucznia, w środowisku jego nauczania i wychowania, tj. w przedszkolu, szkole i placówce. Celem projektu była także poprawa jakości systemu kształcenia i wychowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

AP: Obecny system wprowadzania zmian w oświacie wspomagają środki EFS. Czy MEN monitoruje efekty tych projektów, upowszechnia produkty, jakie powstały w wyniku ich realizacji?

JB: *W ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, dla którego Instytucją Pośredniczącą jest Ministerstwo Edukacji Narodowej, realizowane są projekty systemowe oraz konkursowe.*

Projekty systemowe realizowane są przez instytucje podległe i nadzorowane przez MEN, takie jak: CKE, KOWEziU czy ORE. Zakres merytoryczny prowadzonych prac jest na bieżąco monitorowany i konsultowany oraz zatwierdzany przez departamenty merytoryczne Ministerstwa. Rezultaty projektów służą wprowadzaniu systemowych rozwiązań w celu poprawy jakości oświaty w Polsce.

Projekty konkursowe, realizowane przez szkoły, uczelnie, organy prowadzące szkoły itp.

Joanna Berdzik

Podsekretarz stanu

Odpowiedzialna za jakość w edukacji, w tym za podstawę programową, podręczniki, sposób organizacji pracy szkół, nadzór pedagogiczny i doskonalenie nauczycieli.

Absolwentka pedagogiki w zakresie nauczania początkowego na Uniwersytecie Wrocławskim oraz podyplomowej informatyki w Wyższej Szkole Humanistycznej w Szczecinie. Ukończyła także studia podyplomowe w zakresie organizacji i zarządzania (menedżer w oświacie), nadzoru pedagogicznego oraz ewaluacji.

W latach 2007–2010 była dyrektorem Studiów Podyplomowych Liderów Oświaty prowadzonych przez Centrum Edukacji Obywatelskiej i organizowanych w Collegium Civitas. Od 2008 do 2010 roku pełniła funkcję koordynatora dwóch etapów projektu systemowego „Modernizacja nadzoru pedagogicznego”, prowadzonego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Jest członkiem założycielem Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty i do maja 2010 roku pełniła w nim funkcję prezesa. Od lipca 2010 roku była dyrektorem Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie.

Źródło: www.men.gov.pl

▶ również są na bieżąco monitorowane przez MEN. Efekty prowadzonych prac, w tym przede wszystkim programy nauczania, wykorzystywane są przez resort w bieżących pracach oraz udostępniane nauczycielom i uczniom na portalu Scholaris.

Ponadto wszystkie rezultaty oraz informacje o nich umieszczane są na stronach internetowych Ministerstwa oraz poszczególnych beneficjentów. Wiedza o nich upowszechniana jest podczas licznych konferencji, szkoleń, spotkań informacyjnych itp.

AP: Jak widzi Pani rolę systemu doskonalenia/wspierania w związku z wdrażaniem reformy oświaty? Moje pytanie dotyczy takich placówek jak ośrodki doskonalenia i biblioteki pedagogiczne, ponieważ planowane są dla nich nowelizacje rozporządzeń.

JB: Stanowiąc wymagania wobec szkół i placówek, należy im jednocześnie umożliwić korzystanie z zewnętrznego wspomagania służącego pomocą w spełnianiu ustalonych przez państwo wymagań oraz realizowaniu oczekiwań uczniów, rodziców i nauczycieli. W systemie oświaty można wskazać trzy placówki, które niezależnie wspomagają szkoły w realizacji nałożonych na nią zadań, tj. placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne i biblioteki pedagogiczne.

Chcielibyśmy, żeby placówki te, współpracując ze sobą, zaspokajały rosnące potrzeby szkół w oczekiwany przez nie sposób i rzeczywiście planujemy zmianę rozporządzeń w tym zakresie.

Założenia do zmian zawierają m.in. wytyczne co do innego sposobu wspomagania szkół i placówek, który powinien się opierać przede wszystkim na długofalowym wspieraniu szkoły w procesie zmiany oraz budowaniu sieci współpracy nauczycieli i szkół, umożliwiającym nauczycielom dyskusję, dzielenie się przykładami dobrych praktyk i budowanie grup wsparcia.

Jest też dla nas bardzo ważne, żeby placówka wspomagająca szkołę identyfikowała na swoim terenie nauczycieli będących wybitnymi specjalistami w określonej dziedzinie i współpracowała z nimi organizując doskonalenie nauczycieli oraz przygotowując programy wsparcia szkół, a w szczególności organizując współpracę szkół i tworząc sieci szkół.

Zadania doradców w bardziej efektywny sposób powinni przejąć specjaliści wskazywani przez placówkę do konkretnych zadań. Doradcy metodyczni powinni przede wszystkim organizować i moderować nauczycielskie sieci współpracy i samokształcenia oraz pozyskiwać do współpracy zewnętrznych ekspertów i specjalistów w danej dziedzinie – w ramach zgłaszanych przez nauczycieli potrzeb.

AP: W przyszłym roku szkolnym planowana jest realizacja projektu „Cyfrowa Szkoła”. Projekt ten zapewne przyczyni się do większego wykorzystania nowych technologii w wielu aspektach pracy szkoły. Pani także jest zwolennikiem nowych technologii. W jakich obszarach pracy szkoły należy, Pani zdaniem, najszybciej wykorzystać nowe technologie – w procesie dydaktycznym, zarządzaniu szkołą, kontaktach z rodzicami, a może innych?

JB: Celem projektu jest rozwijanie kompetencji informatycznych uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania TIK w procesie edukacyjnym oraz zmiana modelu nauczania w kierunku rozwijania kreatywności, umiejętności kooperacji oraz krytycznego myślenia, czyli transformacja szkoły do funkcjonalności szkoły cyfrowej. Przy czym należy podkreślić, że rozwój kompetencji uczniów powinien dokonywać się w szkole poprzez działania kompetentnych nauczycieli, świadomych korzyści edukacyjnych z wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Program będzie realizowany w czterech kluczowych obszarach: e-nauczyciel, e-zasoby edukacyjne, e-szkoła i e-uczeń, co oznacza, że nowe technologie będą wykorzystywane w różnych aspektach pracy szkoły – zarówno tych związanych z procesem dydaktycznym jak i administrowaniem i zarządzaniem szkołą oraz współpracą z rodzicami.

▶ *Odpowiadając na drugą część pytania, bardzo nie chciałabym, żebyśmy centralnie ustalili, na jakim polu szkoła powinna podjąć swoje „pierwsze cyfrowe decyzje”. Powinny one wynikać z potrzeb nauczycieli, rodziców i uczniów.*

zacji przez uczniów pozalekcyjnych obowiązków i projektów, w kontaktach z rodzicami. I w trakcie realizacji programu damy szkołom jak najwięcej narzędzi do realizacji tych celów.

Z punktu widzenia nauczyciela i uczniów – takie mam przekonanie – ważna jest możliwość korzystania z e-zasobów czy e-podręcznika. I takie zasoby będziemy budować sukcesywnie w realizowanych przez nas projektach.

Chciałabym bardzo, żeby technologie wspomagały nauczycieli w ich pracy – personalizacji nauczania, uatrakcyjnianiu lekcji, reali-

AP: Niebawem wakacje, jakie plany na ten ulubiony przez wszystkich czas ma Joanna Berdzik?

JB: *Mam nadzieję, że moi przyjaciele zabiorą mnie ze sobą na wakacje, jak w ostatnich latach. I będziemy nic nie robić całymi dniami. Z przerwami na rozmowy o edukacji – bo to temat ważny nawet w czasie wakacji*

AP: Dziękuję za rozmowę.

Za progiem

Jak rozwija się dziecko i jaka jest rola nauczyciela w tym rozwoju

Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, 2012

Za progiem to pierwszy z serii tomików przeznaczonych dla rodziców, nauczycieli, wychowawców, może nawet starszego rodzeństwa – każdego, kto chciałby dowiedzieć się czegoś więcej o tym, jak zmienia się sposób myślenia dziecka, kiedy, czego i w jaki sposób się ono uczy.

Kto chodzi do szkoły, dziecko czy uczeń? (...) W rozumieniu prawa dziecko, które znajduje się pod opieką instytucji oświatowej, to uczeń. Do szkoły oprócz „ucznia” chodzi

także dziecko i to właśnie dziecko (...) jest przedmiotem tego opracowania.

Uczeń zdobywa wiedzę, umiejętności, uczy się. Zadaniem szkoły jest doprowadzić do mierzalnego, na konkretnej skali, przyrostu wiedzy i umiejętności. Na przeszkodzie, aby zdobyć szkolne umiejętności, może stanąć dziecko, które uczeń przyniósł do szkoły w tornistrze.

O tym, jak można sprawić, by dziecko przyniesione w tornistrze nie tylko nie prze-

szkadzało, ale pomogło uczniowi traktuje napisana przez Małgorzatę Skurę i Michała Lisickiego książeczka *Za progiem*, do przeczytania której bardzo Państwa zachęcamy. Bohaterem tej opowieści jest uczeń przekraczający próg etapu edukacyjnego – rozpoczynający naukę w klasie IV szkoły podstawowej.

Publikacja jest dostępna do pobrania ze strony [Biblioteki Cyfrowej Ośrodka Rozwoju Edukacji](#).

